ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ТАРИХ ВА МАДАНИЙ МЕРОС ФАКУЛЬТЕТИ
ИСЛОМ ТАРИХИ ВА МАНБАШУНОСЛИГИ, ФАЛСАФА КАФЕДРАСИ

“ШАРҚ ТИЛЛАРИ ТАЪЛИМИ ВА БУХОРИЙЛАР МЕРОСИНИ ЎРГАНИШ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ” МАРКАЗИ

“АҲМАД ИБН ҲАФС КАБИР БУХОРИЙ МЕРОСИ ВА УНИНГ ИЛК ШАРҚ РЕНЕССАНСИ ҲАМДА ИСЛОМ ФАЛСАФАСИ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ ЯРАТИШДАГИ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ” МАВЗУСИДАГИ

ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН
ТЎПЛАМИ

2022 ЙИЛ 16-17 ИЮНЬ

Бухорои шариф – 2022

МУНДАРИЖА

	Аннотация.	3
Зарипов Б.К.	Табрик сўз.	4
Ҳамидов О.Х.	Абу Ҳафс Кабир Моварауннаҳр уламоларининг устози.	5
Timur Kocaoglu	Илмий-амалий анжуманимиз меҳмонлари	6
Воҳидод Ш.Ҳ.	Ижтимоий гуманитар фанларнинг инновацион-интерактив усуллари.	7
Вильданова Г.Б.	Религиозно-философский взгляд на социальную работу.	9
الدكتور. عبيد محمد عبد الحليم عبد الجواد	جامعة قاهرة الدكتور. بابر نمازوفف. جامعة بخاري ملخص البحث :	14
Dr. AKHLAQUE A.A.	Naqshbandi Silsila In Timurid India	19
ASLI Orunbayev	Ittifoq va taraqqiyot tashkilotning asos va siyosiy tuzilishi	22
Иноятов С.	Бухоро жаҳон ислом олами маданияти ўчоқларидан биридир: тарих ва бугун	26
Ҳайитов Ш.А.	Саудия Арабистонидаги “Бухорий”ларнинг маънавий мероси ҳақида айрим мулоҳазалар	30
Олимов С. Раҳимов К.	Абу Ҳафс Кабир Бухорий таваллуд тўйини ўтказайлик.	32
Наврўзова Г.Н.	Бухоро тасаввуфшунослик мактабининг асосчиси	37
Холмуминов Д.М.	Сравнительное суфиеведение – как методология по изучению истории и философии суфизма	43
Альмеев Р.В.	Святые места Бухары: мазар Хазрата Ходжа Мухаммада Порсо в Бухаре и его вклад в мировой успех духовного братства Накшбандийа	49
Тўхсанов Қ.Р.	Муҳаммад Исҳоқ Шавкат Бухорий	54
Хандамова М.А.	Абу Райҳон Берунийнинг маърифатли жамият ҳақидаги ғоялари.	59
Саломова Ҳ.Ю.	Фалсафа ва социология тарихига улкан ҳисса қўшган олим	62
Саломова Ҳ.Ю.	Ибн Сино ва уларнинг севимли устозлари	64
Каримов С.	Шарқ ренессансининг тасаввуфий илдизлари	71
Джураев Ҳ.Х.	Абу Ҳафс Аҳмад ибн Ҳафс Кабир Ал-Бухорий қадамжоси тарихи: кеча ва бугун	76
Нарзиев З.И.	Абулҳасан Ҳужвирий қарашларида тасаввуф антропологияси ва инсон борлиғи муаммолари	79
Асророва Л.Қ.	Абу Ҳафс Кабир Бухорий ёхуд ислом динини ўргатувчи муаллим.	89
Иноятов А.Х.	Буюк устоз ва буюк шогирд.	93
Намозов Б.Б.	Абу Ҳафс Кабир Бухорий ҳақида баъзи мулоҳазалар	95
Раҳимов К.	Абу Ҳафс Кабир Бухорий – Моварауннаҳр фақиҳи ва Бухорони “куббат ул-ислом” этган аллома.	99
Баротовна М.Н.	Святые места поклонения Бухары (мазар Хазрати Имам).	108
Қаюмова А.Т.	Ибн Халдуннинг илмий - фалсафий қарашлари.	110
Джураев Ҳ.Х., Хайруллоев С.Ҳ.	Бухоро ва Самарқанда қоғоз ишлаб чиқариш тарихи ва қоғоз ҳақида улуғларнинг пурҳикмат сўзлари.	113
Мирзақулов Б.Т.	Бухорий мутафаккир олимлар.	116
Зойиров Э.Х.	Яъқуби Чархий рисолалар таснифи.	119
Қиличев Р.Э.	Исломда қулчилик ва қулга муносабат.	122
Бобожонов Ш.У.	Бухоро воҳасидаги шифобахшлик хусусиятига эга зиёратгоҳлар.	125
Султонова С.Ю.	Диннинг умуминсоний қадрият сифатидаги ўрни.	127
Хўжанова Т.Ж.	Миллий қадриятларнинг ёшлар тарбиясида тутган ўрни	129
Хўжанова Т.Ж.	Ёшлар тарбиясида Имом ал-Бухорий ҳадисларининг ўрни.	135
Болтаев А.А.	Ибн Арабийнинг “Рисолаи вужудия” асарида борлиқнинг моҳияти тўғрисида.	141
Шарипова О.Т.	Абдухолиқ Ғиждувоний рубоийларида тасаввуф мақомлари ва хожагон тасаввуфий тариқатида интуитив билиш ҳақида	145
Жалолов О.О.	Роль рекламы в развитии деятельности туристических организаций	150

м. Абу Ҳафс бир ҳарфда хато қилди. Мен билган ҳадис ундай эмас эди. Қайтарган м, яна шундай деди, иккинчи марта қайтарганимда, яна шундай хато қилди, учинчи рта қайтарганимда бир муддат сукут сақлаб турди, кейин "Ким бу?", деб сўради. Исмоил ибн Иброҳим ибн Бардизбаҳнинг ўғли", дейишди". Абу Ҳафс: "Бунинг айтгани ўғри экан. Эслаб қолинглар! Албатта, бу бир куни буюк олим бўлади", деди". Буюк имнинг буюк башорати амалга ошди.

Бу ривоятдан Абу Ҳафс Кабирдек катта олим Бухорийнинг отасини танигани ва *ошқалар ҳам уни яхши билганига далолат қилади.*

Имом Шофиъий Абу Ҳанифа таърифларида "Одамлар фиқҳда у зотнинг андаларидир" деганларидек, Бухоронинг барча олимлари ҳам Абу Ҳафс Кабир арида қарздордирлар. Жумладан, буюк муҳаддис, ҳадис илмининг пешвоси Имом рий ҳам у кишининг шогирди бўлганлар. Бухоронинг аксар олимлари Абу Ҳафсдан олишган.

Ҳадис илмининг султони имом Бухорийнинг устози, юртимизда ислом шунослиги фанига асос солган буюк аллома Абу Ҳафс Кабир Бухорий ларининг муборак номини абадийлаштириш, илмий меросини халқимизга етказиш лида президентимиз Шавкат Мирзиёев 2023 йилда у зотнинг таваллудига 1255 йил и муносабати билан ушбу санани муносиб нишонлаш бўйича махсус қарор қабул .

Улуғ ватандошимиз, фиқҳ илмининг султони Абу Ҳафс Кабирнинг илм-фан даги хизматлари беқиёс бўлиб, у кишининг илмий меросини тадқиқ этиш, ўрганиш, а хотирасини абадийлаштириш авлодлар учун ҳам қарз, ҳам фарз ҳисобланади.

АБУ ҲАФС КАБИР БУХОРИЙ ҲАҚИДА БАЪЗИ МУЛОҲАЗАЛАР

Бобир Бахриевич НАМОЗОВ

хоро давлат университети "Ислом тарихи ва манбашунослиги, фалсафа" кафедраси мудири, фалсафа фанлари доктори (DSc) доцент.

"Шарқ тиллари таълими ва бухорийлар меросини ўрганиш" илмий-тадқиқот маркази аъзоси.

Арабистон ярим оролида Маккатуллоҳ ислом дини вужудга келган мукаррам шаҳар да улуғланиши қанчалар табиий бўлса, Бухоронинг ислом илмларига бешик бўлган с замин, шариф шаҳар сифатида қадрланиши ҳам шунчалар ҳақиқатдир.

Абу Бакр Муҳаммад ибн Жаъфар ан-Наршахий "Бухоро тарихи" китобида бир т келтиради: "Бухорода Муҳаммад Толут исмли амир бўлган экан. Бир кун у ўз Хашуяга: "Хожа имом Абу Ҳафснинг зиёратига бориб унинг суҳбатига лик"-дебди.Хашуя Бухоро саркардаларидан бўлиб, обрўлик киши эди, у амирга: Ҳафснинг олдигаборишинг яхши эмас, сен унинг яқинига борганингда салобатидан сўз айтолмайқоласан"-деса, амир: "Ҳар нима бўлса ҳам бораман",-дейди ва вазири бирга Хожаимом Абу Ҳафс Кабир олдига боради; у киши масжидда намоз ўқиш машғул экан,пешин намозини тугатиб салом берганидан кейин вазир кириб "Амир эди, унингкиришига рухсат борми?"-деб сўраган: "Бор"-дебди. Абу Ҳафс Кабир а қараб ўтирганэкан, амир кириб унга салом бериб ўтирибди-ю, лекин ҳеч бир сўз олмабди. Имом АбуҲафс Кабир нима унга "нима иш билан келдинг"-дебди.

Шунда амир гапирмоқчи бўлибқанча уринса ҳам гапира олмабди. Амир Хашуяни нида у амирдан: "Хожа Абу Ҳафскандай киши экан?"-деб сўраса, амир: "Сан андек экан, унинг олдида ҳеч гапнигапиролмай ҳайронликка тушиб қолдим, неча а халифа ҳузурига бориб у билансўзлашганман, халифанинг ҳайбати мени ашишдан тўхтата олмаган эди, бу ерда эса укишининг салобатидан сўз айта олмай им"-деган экан.

Бу ривоят Бухоро ҳақида эмас,бироқ бу ҳодисада Абу Ҳафс Кабир сиймосида анган Бухоронинг илм ва маърифат,иймон ва эътиқод, салобат ва салоҳиятини ҳис

...к таълимотининг улуғ билимдони", ҳиндолими Дорошукуҳ бўлса "Сафинату-с-Суфийлар кемаси") асарида уни "Шариат ватариқат орифи, улуғ шайх" деб тилга ...йх Суҳравардий "Агар ўша Бухоролик АбуБакр Калободийнинг "ат-Таъарруф" ...аганда тасаввуфнинг нима эканлиги яширинқолади",-дейди. Абдураҳмон "Агар ат-тааруф набуди тасаввуф дониста нашуди",деб эътироф этади. Бундай ... кўплаб келтириш мумкин.

...Бакр Калободий ислом илоҳиётчиларининг шундай гуруҳига мансубки, унинг ... зукко тасаввуфназариётчиси сифатидаги шуҳрати ва таълимотининг кейинги ... кўрсатган таъсири умумэътироф этилган. Буларнинг бари уни ислом ...рининг устозларидан бири мақомига кўтаради. Бухоро мозорлари тарихини ... ибн Маҳмуд Бухориймутасаввиф номини ҳурмат билан тилга олиб "Абу Бакр ...нг ҳолу аҳволларибаёнга муҳтож эмас. Заҳмат чекиб ораста (поклаш) ...ўра ўзлари орастадир", - дебёзади.

...лик Шайх Сайфиддин Бохарзий шундай ёзади: "Бухоро тупроғида икки киши ...-ки, уларнинг эҳтиёжи ҳеч кимга тушмайди, улар Абу Бакр Калободий ва ...р. Абу Бакр Калободий инсоният тафаккур тараққиётига хизмат қиладиган ...рлар қолдирди. Унинг бизгача етиб келган "Ат-таъарруф ли мазҳаби аҳли-التعرف لمذهب أهل التصوف ("Тасаввуф аҳли мазҳаби билан танишиш"), Баҳрул маъонил аҳбор"بحر الفوائد فى معان الأخبار Хабарларнинг маъноларидаги ...и") китоблари тасаввуф соҳасидаги энг нодир манбадир. Бу китобларнинг ... Англия қироллик музейининг "Индиаофис" бўлимида сақланади.

...верситетларида тасаввуф сабоқлари ушбу китоб асосида ўқитилиб, асосий ...тида эътироф этилган. Бухорода ҳадис илми шаҳар маънавий-маърифий ...ҳамбарчас боғлиқ ҳолдаривожланди. Абу Бакр Калободийга замондош ...уллоҳ ас-Субазмуний (ваф. 872й.) Бухорода турли даврларда яшаб ўтган 42 муҳаддислар ҳақида хабар беради.Ўрта аср сайёҳи, Араб алломаси ас-...ундай ёзади: "Бухоро ўша пайтда шоншараф макони, мулк каъбаси ва замон ...анган жой, ер юзи адибларинингюлдузлари порлаган маскан ва дунё ...г йиғингоҳи эди". Албатта,ҳадисшунослик ва ҳадис илми султони Имом ... бу йўналишдаги сай-ҳаракатларимезондан ташқари. Унинг "Саҳиҳи ...г "Аввал бааъда аввал" яъни Қуръондан кейин турадиган биринчи китоб ... эътироф этилиши унинг нақадар буюкмавқеини кўрсата олади. Унинг ...ган таърифларга қулоқ тутайлик: Ҳофиз Ражо Ибн Муражжо: Муҳаммад ...нг уламолардан афзаллиги эркакларнинг аёллардан афзаллиги кабидир",-...бу Муҳаммад!" шунчаликми? " дебди бир киши "У Аллоҳнинг ер юзида ...аридан биридир". Субкий "У мусулмонларнингимомми , тавҳид аҳлининг ...ларнинг шайхи, Набийлар саййиди ҳадисларининг суянчиғи, дин муҳофазачиси ва "ал Жомеъ ас-саҳиҳ" нинг соҳибидир", деб эътироф этади.

...ри деб эътироф этилган XIV-XV асрнинг йирик назариётчи олимларидан ...ия тариқатининг назарий жиҳатарини ишлаб чиққан ва уни тизимга солган Муҳаммад Порсо бўлиб, унинг тўлиқ исми шарифи Муҳаммад бин Маҳмуд ...Бухорий (ваф.1419.й.) дир. Муҳаммад Порсо Бухорода ханафийлардан ... олим, отаси ва тоғаси (отаси томонидан) Хисомуддин Юсуф оиласида ўсиб

...н Юсуф Баҳоуддин Нақшбанднинг ҳамроҳи ва содиқ издоши бўлиб, ...ал-Кабир, ал-Бухорийнинг (1291-1294 йй.) неварасидир. Абдуллоҳ Лакнавий ... баҳия" китобида Муҳаммад Порсони буюк муҳаддис Имом ал-Бухорий ...б маълумот беради. Эронлик олим Тоҳири Ироқий "Нафақат муносиб ... мақом МуҳаммадПорсони нақшбандийликда Хожа Бузург ва Алоуддин ...кейин учинчи ўринга қўяди.Илмий нуктаи назардан, Муҳаммад Порсо *...риқатининг илмий ва адабийанъаналарининг асосчиси ҳисобланади. Унинг ... ва бой мероси туфайлинақшбандиянинг географик ҳудуди кенгайди.*

...нинг улуғ билимдони", ҳиндолими Дорошукуҳ бўлса "Сафинату-с-...кемаси") асарида уни "Шариат ватариқат орифи, улуғ шайх" деб тилга ...рдий "Агар ўша Бухоролик АбуБакр Калободийнинг "ат-Таъарруф" тасаввуфнинг нима эканлиги яширинқолади",-дейди. Абдураҳмон ...руф набуди тасаввуф дониста нашуди",деб эътироф этади. Бундай ...тириш мумкин.

...бодий ислом илоҳиётчиларининг шундай гуруҳига мансубки, унинг ...саввуфназариётчиси сифатидаги шуҳрати ва таълимотининг кейинги ... таъсири умумэътироф этилган. Буларнинг бари уни ислом устозларидан бири мақомига кўтаради. Бухоро мозорлари тарихини ...муд Бухориймутасаввиф номини ҳурмат билан тилга олиб "Абу Бакр ...у аҳволларибаёнга муҳтож эмас. Заҳмат чекиб ораста (поклаш) орастадир", - дебёзади.

...к Сайфиддин Бохарзий шундай ёзади: "Бухоро тупроғида икки киши ...нинг эҳтиёжи ҳеч кимга тушмайди, улар Абу Бакр Калободий ва ...у Бакр Калободий инсоният тафаккур тараққиётига хизмат қиладиган ...дирди. Унинг бизгача етиб келган "Ат-таъарруф ли мазҳаби аҳли-... التصوف أهل ("Тасаввуф аҳли мазҳаби билан танишиш"), Баҳрул ... ахбор"بحر الفوائد فى معان الأخبار Хабарларнинг маъноларидаги ...облари тасаввуф соҳасидаги энг нодир манбадир. Бу китобларнинг ...қироллик музейининг "Индиаофис" бўлимида сақланади.

...арида тасаввуф сабоқлари ушбу китоб асосида ўқитилиб, асосий эътироф этилган. Бухорода ҳадис илми шаҳар маънавий-маърифий ...с боғлиқ ҳолдаривожланди. Абу Бакр Калободийга замондош ас-Субазмуний (ваф. 872й.) Бухорода турли даврларда яшаб ўтган 42 ...лар ҳақида хабар беради.Ўрта аср сайёҳи, Араб алломаси ас-...: "Бухоро ўша пайтда шоншараф макони, мулк каъбаси ва замон ...жой, ер юзи адибларинингюлдузлари порлаган маскан ва дунё ...гохи эди". Албатта,ҳадисшунослик ва ҳадис илми султони Имом ...лишдаги сай-ҳаракларимезондан ташқари. Унинг "Саҳиҳи ...л бааъда аввал" яъни Қуръондан кейин турадиган биринчи китоб ... этилиши унинг нақадар буюкмавқеини кўрсата олади. Унинг ...рифларга қулоқ тутайлик: Ҳофиз Ражо Ибн Муражжо: Муҳаммад ...рдан афзаллиги эркакларнинг аёллардан афзаллиги кабидир",-...д!" шунчаликми? " дебди бир киши "У Аллоҳнинг ер юзида ...биридир". Субкий "У мусулмонларнингимоми , тавҳид аҳлининг ... шайхи, Набийлар саййиди ҳадисларининг суянчиғи, дин ...и ва "ал Жомеъ ас-саҳиҳ" нинг соҳибидир", деб эътироф этади.

...эътироф этилган XIV-XV асрнинг йирик назариётчи олимларидан ...тининг назарий жиҳатарини ишлаб чиққан ва уни тизимга солган ...Порсо бўлиб, унинг тўлиқ исми шарифи Муҳаммад бин Маҳмуд ...(ваф.1419.й.) дир. Муҳаммад Порсо Бухорода ханафийлардан ...и ва тоғаси (отаси томонидан) Хисомуддин Юсуф оиласида ўсиб

...Юсуф Баҳоуддин Нақшбанднинг ҳамроҳи ва содиқ издоши бўлиб, ...ал-Бухорийнинг (1291-1294 йй.) неварасидир. Абдуллоҳ Лакнавий ... китобида Муҳаммад Порсони буюк муҳаддис Имом ал-Бухорий ...т беради. Эронлик олим Тоҳири Ироқий "Нафақат муносиб ... МуҳаммадПорсони нақшбандийликда Хожа Бузург ва Алоуддин ... ўринга қўяди.Илмий нуқтаи назардан, Муҳаммад Порсо ...г илмий ва адабийанъаналарининг асосчиси ҳисобланади. Унинг ... мероси туфайлинақшбандиянинг географик ҳудуди кенгайди.

Муҳаммад Порсо нақшбандия таълимотидаилмий тадқиқот услубини бошлаб бер олим сифатида танилган.Ундан кейинги барчанақшбандийлар унинг шогирдлари издошларидир",-деб эътироф этади. У ўткир зеҳн вакучли қобилият эгаси бўл Баҳоуддин Нақшбанднинг шогирди бўлган. Муҳаммад Порсо амалиётчи шайх эмас, ба кўпроқ назариётчи мутасаввиф бўлганлиги ва умрини асосантаълифу тасниф би ўтказганлиги сабабли силсилаи шарифга кирмаган Баҳоуддин Нақшбанднинг "Сўз турурким, Ҳижозининг йўлида тамом айтиб эрдим, ҳар ким бизни орзу қилса, Муҳамм Порсога назар қилсун", деган сўзлари манбаларда келтирилади. Баҳоуддин Нақшб ўзидан кейин иршод Муҳаммад Порсога ўтишини ишора қилиб, "Улчаким бизда бор э тамомисини олдинг", энди омонатни сен қабул этасан. "Ҳаққи ваомонатиким, Хожа хонадонларининг хулафоларидин бу заифға етушуб эрди ва улчакимбу йўлда касб э турур, ул омонатни сизга топшурдим"1, дегани ҳақида маълумотлар бор.Ироқ, Х Баҳоуддин Нақшбанд вафотидан сўнг нақшбандиянинг силсилаи шарифиМуҳам Порсо орқали эмас, балки Хожа Алоуддин Аттор орқали давом этади.

Шунингдек, Муҳаммад Порсонинг ҳанафия фиқиҳи билан чуқур шуғулланганлиг унингшогирди Илёс ибн Яҳё ибн Ҳамза ар-Румига 21 шаъбон 821/ 23 сентябрь 14 йилдаБухорода ҳанафия фиқҳи бўйича берган ижозаси (рухсатномаси) гувоҳ беради.Муҳаммад Порсонинг 20 дан ортиқ муфассал асарлари бизгача етиб кел МуҳаммадПорсо илмий меросининг таҳлили ҳамда у ҳақида илмий изланишлар о борганолимларнинг хулосаларига таяниб, амалга оширилган қиёсий таҳлилла бўйича унингасарларини қуйидагича таснифлаш мумкин:

I. Қуръон, ҳадис, тафсир, калом илмларига оид асарлар;

II. Нақшбандия тариқатининг тарихи ва тасаввуф назариясига оид асарлар;

III. Тасаввуф фалсафаси ва фалсафанинг айрим тушунча ва категорияларига асарлар;

IV. Тарих, география, адабиёт, биография туркумига кирувчи асарлари;

Манбашунос олим М. Исмоилов Муҳаммад Порсонинг "Мухтасари тарихи Мак рисоласи тарих илмига ҳамда "Рисола фил мазорот" асари география илмига доир аса эканлигини ёзади. Шунингдек, Муҳаммад Порсонинг "Муншоот", "Таржума и "Насрулаолий", "Шарху ар-Рисола ар-рамизат аш-шафия фил-аруз" каби араб ти ёзилган,арабадабиётига бағишланган асарлари ҳамда унинг ғазалларидан тузил "Хутба-и дивони уло –дебоча-и девони аввал" ва "Девони-и соний" девонлари бор ҳақида маълумот беради.Улар адабиётшунослик учун янги илмий тадқиқот мавзуси б лади. Муҳаммад Порсосеркирра аллома сифатида ўз асарларида фанларин муаммоларига қизиқишини намоён этган.

Унинг қуйидаги асарларида табиатшунослик, фалсафа категорияла бағишланганмулоҳазалари ўзининг тўлиқ таснифини топди, десак, асло хато қилма бўламиз. Масалан,"Таҳқиқот" ("Изланишлар"), ёки "Тухфат ас-соликин" ("Соликл тухфа") ирфон-билиштасаввуфнинг гносеологик ва бошқа муаммоларига бағишла форс тилида ёзилган асар. Ушбу асарда Муҳаммад Порсо худо, табиат, инсон ва ах дин ва тасаввуф, айниқса билишназариясига алоҳида ўрин берган. Бу унинг мутола илмий салоҳиятининг кенглигинижоиз бўлса, қомусий аллома эканлигини англат Муҳаммад Порсодан кейин ўғли АбуНаср Порсо темурийлар даврида жуда катта нуф эга бўлиб, "Жон Хожа" лақаби билантанилган. Унинг вафотидан кейин Балхда А Мазид Арғун ва Абу Султон Саид унингқабри устига гумбаз қурдирган. Абу Н Порсонинг ўғли Абдували Порсо эса Балхда 2 тамадраса қурдирган. Нодир Муҳамма ўз ҳисобидан бу мадрасаларга вақф ажратган.

Абдуллахон II Абдували Порсони Мирзо Аибий Найман билан бирга Бухорога э қилибюборганлиги тадқиқотларда аниқланган. Муҳаммад Порсонинг ма кутубхонасининг махсус муҳри бўлиб, унда сақланадиган китобларнинг барчасига б сифатида муҳр босилган. Тадқиқотчилар Муҳаммад Порсо номи туширилган уч хил кўринишини тадқиқ этганлар. Ҳозирги кунда Порсо кутубхонасининг аниқланган -

Райҳон Беруний номидаги Шарқ қўлёзмалари маркази фонди (106та), Шарқшунослик институтининг СанктПетербург филилали (17та), Франция ...хонаси (6 та), Тожикистон ФА кўлёзмалар фонди (2та), Қозон университети ...наси (5та) ва шахсий кутубхоналарда сақланаётгани аниқланган.Бухоролик Садриддин Салим Бухорий Муҳаммад Порсо кутубхонасиҳақида қизиқарли ...ган.

...шича, "Бухоро шаҳридаги Хожа Нурободкўчасида мақбара бўлиб, мақбара ...лган. Лекин бу ер бирор авлиё қабри ҳам,қадамжойи ҳам эмас, балки бу Муҳаммад Порсонинг кутубхоналари бўлган. Дунёда китоб ҳурмати учун ҳеч ... кўтарилмаган". Бу Бухоро аҳли ваолимларининг китоб ва илмга бўлган ... рамзи бўла олади, дейиш мумкин.

...С КАБИР БУХОРИЙ – МОВАРОУННАҲР ФАҚИҲИ ВА БУХОРОНИ "ҚУББАТ УЛ-ИСЛОМ" ЭТГАН АЛЛОМА

Комилжон РАҲИМОВ

...он Республикаси Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги ...ик институти катта илмий ходими, тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD). kom_rah@mail.ru

...ада Бухорони "ислом динининг гумбази" қилган бухоролик таниқли ...с Кабир Бухорий – Ҳазрати Имом ҳақида фикр юритилади.

...р: Бухоро, Абу Ҳафс Кабир, Абу Ҳанифа, имом, ислом, фиқҳ, мадраса,

...статье рассказывается о знаменитом бухасрком ученом, Абу Хафс Кабир ... имам, благодаря кому Бухара стала "Куполом ислама".

...слова: Бухара, Абу Хафс Кабир, Абу Ханифа, имам, ислам, фикх,

...describes the famous scientist from Bukhara, Abu Hafs Kabir-Khazrati Imam ...made Bukhara the "dome of Islam".

...Bukhara, Abu Hafs Kabir, Abu-Khanifa, imam, islam, fiqh, madrasah, fatwa

... оламига Абу Ҳафс Кабир Бухорий номи билан танилган улуғ ... файласуф, илоҳиётшунос, буюк муҳаддис, беназир авлиё, уламолар ...тари, Имом Бухорийнинг замондоши ва устози Абу Ҳафс Аҳмад ибн ... ибн Абдуллоҳ ибн Баҳр ал-Кабир ал-Ижлий ал-Бухорий ал-Фақиҳ ал-... 150 (милодий 767) йили [4,101] Бухоро шаҳрида таваллуд топиб, ...й 832) йилнинг [4] муҳаррам/февраль ойида шу ерда вафот этганлар. ...узоқ ислом шаҳарлари, хусусан, ўша даврда исломий илм ва маданият ...иш Бағдодга бориб, ҳанафий мазҳабининг асосчиси, илоҳиётчи, ... Абу Ҳанифа Нўъмон ибн Собит – Имом Аъзам (699, Куфа — 767, ... шогирди Имом Муҳаммад ибн Ҳасан аш-Шайбоний (ваф. м.804 ...ган [1,14]. Қайтганида уни бухороликлар байрам қилиб кутиб олиб, ...ини сўраганлар, масжидни безаб, ўрин тайёрлашган, токи Ироқдан ... маърифатга бўлган чанқоқларини қондирсинлар [11,82-83].

...нинг невара шогирдлари Абу Ҳафс Кабир ислом ҳуқуқшунослиги ... йирик олим бўлган. Наршахийнинг ёзишича, унинг шарофати билан ...ул-ислом" – "Ислом динининг гумбази" унвонини олган. Абу Ҳафснинг ...Бухорий" – "Бухорийларнинг каттаси" ва "Имоми ҳожатбарор" – ...рувчи имом", "Ҳазрати имом" деган унвонлар берилган. Абу Ҳафс